Hans Christian Davidsens tale ved bogpræsentationen »Konger, kronjuveler og krudtrøg«

Taler
Hans Christian Davidsen
Forfatter og kulturredaktør på Flensborg Avis

Dato
8. november 2026

Sted
Folkehjem i Aabenraa

Mens mine kolleger tænker i nyheder, sidder jeg på Flensborg Avis ofte og skriver om gamle dage.

Den enmandsbetjente kulturredaktion på Flensborg Avis er på mange måder en selvstyrende republik.

Nogle gange har jeg tænkt: Er det overhovedet vigtigt at skrive om gamle dage med alt det, der sker i verden lige nu?

Klimakrise?

Ukrainekrigen?

Hybride angreb på Europa?

AfD's store opbakning i Tyskland? Gaza? Migrantstrømme?

Bliver det nogle gange lidt for megen navlepilleri i det dansk-tyske grænseland?

Jeg spurgte engang forfatteren Linda Lassen, der bor i Gråsten, hvordan det kan være, at vi de seneste 10-15 år har oplevet en stor vækst i skønlitteratur, der tager udgangspunkt i det dansk-tyske grænseland.

Linda Lassens svar var – og nu parafraserer jeg – at netop globaliseringen og de mange ydre påvirkninger, vi får fra den store verden, gør, at vi også har et større behov for at vide, hvem vi selv er, og hvor vi kommer fra.

Det er meget vanskeligt at modsige. Her har Linda Lassen helt klart en vigtig pointe.

Nu er det jo sådan, at vi på aviserne – lad os kalde dem mediehusene – i dag kan måle, hvad der interesserer læserne på en helt anden måde, end vi kunne før – og det er ikke kun i antallet af klik.

Vi kan jo i dag på aviserne – eller rettere: mediehusene – nøjagtigt måle læsetid pr. artikel online, hvor langt læserne når ned i artiklen, og i kommentarspor kan vi se, hvad der berører læserne – hvad der taler til deres erfaringer, følelser og personlige bagage.

Og her kan vi se, at der er stor interesse for historiske temaer – især når en større historie kan fortælles gennem et personligt perspektiv.

Lad mig nævne nogle nyere eksempler på artikler, der havde stor interesse blandt læserne – og nu kommer der enkelte gentagelser fra mit indlæg på Historisk Dag her på Folkehjem for et par uger siden:

• Der var historien om »Pigen fra Kamtrup«: Karen Poulsen fra landsbyen Kamtrup øst for Ribe. Karen Poulsen smuglede hen ved 400 unge desertører fra Nordslesvig over Kongeåen til Danmark, dengang området var tysk, og nordslesvigerne (eller sønderjyderne) var tvunget til at være tyske soldater under Første Verdenskrig.

Her var ikke blot en historie, der var blevet meget lidt fortalt (måske især fordi Karen Poulsen nærmest selvudslettende valgte ikke at gøre en større historie ud af det) – den satte også spot på, hvem det egentlig er, vi mindes og hædrer i det offentlige rum, hvor den danske erindringskultur er markant anderledes end fx den polske erindringskultur.

Historien ramte den aktuelle diskussion om, hvorvidt der er for få kvinder, der fremhæves med statuer og mindesmærker.

Og så ramte historien jo os et sted i nutiden: hvordan forholder vi os til mennesker, der flygter fra krig?

• I sommer havde jeg i Flensborg Avis historien om en sønderjysk familie, der

under et besøg i Frøslevlejren fik et chok, da de så familiens bedstemor i selskab med lejrens SS-personale under fejringen af lejrkommandantens fødselsdag.

Hvad i alverden var det for noget? Det havde bedstemoren da aldrig fortalt noget om, og i øvrigt var hun et ejegodt og meget venligt menneske. Familien kunne slet ikke få det til at hænge sammen.

Men det var også historien om, at historien ikke er sort-hvid. Der var ikke kun helte og skurke. Der var mennesker, der havnede på den forkerte side, fordi de var rundet af et bestemt miljø og måske ikke i de afgørende situationer var i stand til at træffe de skæbnesvangre etiske valg.

Under alle omstændigheder: De nævnte historier kunne rigtig mange identificere sig med.

Når jeg bevæger mig rundt i Sydslesvig i dag, oplever jeg også hos nogle, at der – når jeg skal sige det på en pæn måde – er en beskeden historisk bevidsthed. Langtfra hos alle, men hos en stor del, især hos unge, hvis mor og far nu engang har valgt, at de skal gå i dansk skole.

Jeg tror ikke altid, at der er så mange især i de yngre generationer, der er helt klar over, at den meget privilegerede situation, vi er i i dag, faktisk skyldes, at personer i en ikke så fjern fortid har kæmpet nogle hårde kampe – med en ofte meget personlig indsats.

Det gælder for eksempel de mindretalsdanske, der i preussertiden kæmpede en hård kamp for at få det danske i Nord- og Sydslesvig til overhovedet at overleve. Det gælder for eksempel vores forfædre, der trak i de tyske uniformer under de to verdenskrige for at bevare retten til at bo i det område, hvor de var vokset op – og kvinderne, der tog den hårde tørn derhjemme.

I dag kan man i vores landsdel vælge og vrage – vælge det danske til eller vælge det danske fra. For få generationer siden var dette ofte slet ikke et valg. Man valgte ikke så meget før i tiden. Ting var, som de nu engang var – og så kæmpede man for det, man var rundet af.

Det er en stor gave at vokse op med to sprog på modersmålsniveau og indgående kendskab til to kulturer, den danske og den tyske, og dermed kunne træffe et

fremtidsvalg i et rum, der er meget større, end det ellers ville have været.

Men for at vide, at de efterfølgende generationer i dag er privilegerede – nogle ville sige lidt småforkælede – kræver det faktisk, at vi kender til fortiden – til historien.

Og så er jeg ved at være fremme ved dagens bogudgivelse: »Konger, kronjuveler og krudtrøg«.

Færre og færre læser Flensborg Avis. Om ganske få år er der ikke ret mange tilbage. Jeg håber, de er der digitalt. Men jeg har min stærke tvivl.

Jeg oplever tit, når jeg er ude for at holde foredrag, at nogle siger: Gud, den historie kendte vi slet ikke!

Så må jeg drille dem og sige: Det er fordi, I ikke læser Flensborg Avis.

Derfor giver det for mig mening at udgive denne antologi med redigerede udgaver af nogle af mine historiske artikler i Flensborg Avis gennem årene. Jeg håber at nå ud til en større målgruppe og sprede historiske fortællinger fra Sønderjylland/Nordslesvig, Sydslesvig og den tyske kultur langs Østersøområdet, som i ofte forbavsende grad har tråde til Danmark.

Tematisk fungerer hver enkelt artikel i denne bog som en selvstændig fortælling, der kan læses uafhængigt af de øvrige. Et oplagt tilbud til dem, der ikke kommer igennem en bog fra A til Z. Du kan tage én bid ad gangen.

Alligevel håber jeg, at I kan følge den røde tråd gennem bogen fra afsnit til afsnit. Det har været min ambition at bruge hver enkelt fortælling som en del af en større mosaik.

Jeg vil gerne rette en stor tak til Sprogforeningens bestyrelse, der har bakket op om min idé. En særlig tak til Gunnar Vind, der har leveret et meget, meget stort arbejde bag kulisserne ved at søge fonde om støtte – uden Gunnar Vinds store indsats var projektet ikke blevet til noget.

Gunnar sagde dog til mig, at det var Simon Faber, der havde åbnet mange døre, men Simon sagde: Nej! Nej! Det var Gunnar, der havde gjort det største arbejde.

Begge underspillede deres rolle - men stor tak til begge!

En tak til Kristian Kjær Nielsen, der har støvsuget manuskriptet og læst korrektur. Også en tak til historikeren Jørn Buch fra Haderslev for solid kritik og sparring.

Tak til Schmidt Grafiske for et godt samarbejde i slutfasen - tidspunktet, hvor alt kan gå galt.

Og tak til de fonde, der har støttet projektet:

- Slesvigs Samfunds Fond
- Alvingfonden
- PJ Schmidt-Fonden
- H.P. Hanssens Mindefond
- Traugott Møllers Fond
- Dansk Kulturfond af 1910
- Konsul Georg Jorck & Hustru Emma Jorcks Fond

Ja – resten håber jeg, I vil læse jer til. Tak for opmærksomheden!

Kilde
Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Takketale

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/hans-christian-davidsens-tale-ved-bogpraesentationen-konger-kronjuveler-og-krudtrog